

פרשת מטות-מסעי תש"פ על פי ה'

במדבר פרק לג

(א) אֱלֹהֵי מִסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָצְאוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְצַבְאֹתָם בְּיַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן: (ב) וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת מוֹצְאֵיהֶם לְמִסְעֵיהֶם עַל פִּי ה' וְאֵלֶּה מִסְעֵיהֶם לְמוֹצְאֵיהֶם: (ג) וַיִּסְעוּ מֵרַעְמָסֶס בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בַּחֹמֶשֶׁת עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן מִמִּקְרַת הַפֶּסַח יָצְאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּיַד רָמָה לְעִינֵי כָּל מִצְרַיִם:

רש"י

(א) **אלה מסעי** - למה נכתבו המסעות הללו, להודיע חסדיו של מקום, שאעפ"י שגזר עליהם לטלטלם ולהניעם במדבר, לא תאמר שהיו נעים ומטולטלים ממסע למסע כל ארבעים שנה ולא היתה להם מנוחה, שהרי אין כאן אלא ארבעים ושתיים מסעות. צא מהם י"ד, שכולם היו בשנה ראשונה, קודם גזירה, משנסעו מרעמסס עד שבאו לרתמה. שמשם נשתלחו המרגלים, שנאמר (במדבר יב, טז) ואחר נסעו העם מחצרות וגוי' (שם יג, ב) שלח לך אנשים וגוי'. וכאן הוא אומר ויסעו מחצרות ויחנו ברתמה, למדת שהיא במדבר פארן. ועוד הוצא משם שמונה מסעות שהיו לאחר מיתת אהרן מהר ההר עד ערבות מואב בשנת הארבעים, נמצא שכל שמונה ושלישים שנה לא נסעו אלא עשרים מסעות. זה מיסודו של רבי משה הדרשן. ורבי תנחומא דרש בו דרשה אחרת משל למלך שהיה בנו חולה והוליכו למקום רחוק לרפאותו, כיון שהיו חוזרין התחיל אביו מונה כל המסעות. אמר לו כאן ישננו, כאן הוקרנו, כאן חששת את ראשך וכו' :

אבן עזרא

(א) **אלה מסעי** - כאשר חנו בני ישראל בערבות מואב וישבו שם חדשים עד שבנו הערים הנזכרים, ולא זזו משם כי אם אחרי מות אהרן, כתב משה כל המסעים: (ב) **את מוצאיהם** - איך יצאו ממקום למקום, על כן אחריו למסעיהם. על פי ה' דבק עם למסעיהם: (ג) **ממחרת הפסח** - פירשתיו, וכן ביד רמה:

רמב"ן
(א) **אלה מסעי** - אחרי נקמת מדין שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה אחר תאסף אל עמך (לעיל לא ב) ואחרי שחלק ארץ סיחון ועוג ובנו הערים הנזכרות, נתן דעתו לכתוב המסעות. ונתכוין בזה להודיע חסדיו של הקדוש ברוך הוא עמהם, שאעפ"י שגזר עליהם לטלטלם ולהניעם במדבר לא תחשוב שהיו נעים ומטולטלין ממקום למקום תמיד ולא היתה להם מנוחה, אבל בכל הזמן הגדול לא הלכו אלא ארבעים ושנים מסעות, כמו שכתב הרב רש"י מדברי רבי משה הדרשן: והוסיף הרב במורה הנבוכים (ג ג) תועלת בידיעתם, לומר הצורך להזכיר המסעים גדול מאד, כי הנסים והאותות הנעשות היו אמיתיות לכל רואיהם, אך בעתיד יהיו דברים בשמועה ויכזיבם השומע. ומאותות התורה ונפלאותיה העצומות עמידת ישראל במדבר ארבעים שנה ומציאת המן בכל יום, והם מקומות רחוקות מן הישוב ואינן טבעיות לבני אדם לא מקום זרע ותאנה וגפן ורמון, ואמרה התורה (דברים כט ה) לחם לא אכלתם ויין ושכר לא שתיתם, וכל אלה אותות הם במעשה נס נראות לעין. וכאשר ידע הבורא יתברך כי יעבור על אלה האותות מה שיעבור על דברי הימים, לא יאמינו השומעים בהם, ויחשבו כי עמידתם במדבר הזה היה קרוב מן הישוב מקום אשר בני אדם שם, כמו המדברות אשר ישכנו שם בני ערב היום, או מקומות אשר יהיה שם חריש וקציר, או יש שם עשבים וצמחים למאכל בני אדם ושיהיה במקומות ההם בורות מים. על כן הרחיק מלבנות בני אדם המחשבות האלה, וחזק אלה האותות כולם בזכרון המסעות, כדי שיראו אותם הדורות הבאים וידעו האותות הגדולות איך עמדו בני אדם במקומות ההם ארבעים שנה, כל אלו דבריו. והנה מכתב המסעות מצות השם היא מן הטעמים הנזכרים, או מזולתן ענין לא נתגלה לנו סודו, כי "על פי ה'" דבק עם "ויכתוב משה", לא כדברי ר"א שאמר שהוא דבק עם "למסעיהם", שכבר הודיענו זה (לעיל ט כ) על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו:

ליקוטי מוהר"ן תורה מ

איתא בעשרה מאמרות אלה מסעי בני ישראל. בשביל שחטאו באלה אלקיך ישראל, בשביל זה יסעו בני ישראל. נמצא כל הנטיעות של אדם, הוא בשביל קלקול האמונה, היינו בחיי ע"א. כי אם היה מאמין באמונה שלימה, שיכול הקדוש ברוך הוא להזמין לו כל צרכו, לא היה נוסע שום נטיעה. נמצא כי הנטיעה היא קלקול אמונה, היינו בחיי ע"א. וזה שכתוב בע"א (ישעיה ל') צא תאמר לו, צא, זה בחיי נסיעה וטלטול: גם ע"י טלטול, מתקן את הטלטול שגרם כביכול למעלה. כמ"ש (שם כ"ח) והמסכה צרה כהתכנס: גם ע"י ע"א, נמנע המטר, כמ"ש (דברים י"א) ועבדתם אלהים אחרים וכו' ולא יהיה מטר. וכשאין מטר, אין שובע. וכשאין שובע, אין שלום. כמ"ש (תהלים ע"ב) ישאו הרים שלום לעם, כמו שפי' רש"י. וכשאין שלום, אזי אין איש עוזר לחבירו. וכל אחד צריך לנסוע ולטלטל ממקום למקום, בשביל פרנסתו: גם הגלות בא על ביטול תורה, כמ"ש (ישעיה ה') גלה עמי מבלי דעת. וע"י ע"א, בא עצירת גשמים. וכשאין קמח, אין תורה (אבות פ"ג):